

ΟΔΗΓΟΣ ΝΕΩΝ ΔΗΜΟΤΙΚΩΝ ΑΡΧΩΝ

III ΕΠΟΠΤΕΙΑ - ΕΛΕΓΧΟΣ
ΣΤΙΣ ΠΡΑΞΕΙΣ ΚΑΙ ΤΑ ΟΡΓΑΝΑ
ΤΩΝ ΦΟΡΕΩΝ ΤΗΣ
ΠΡΩΤΟΒΑΘΜΙΑΣ
ΤΟΠΙΚΗΣ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗΣ

ΝΤΟΡΕΤΤΑ ΑΛΕΞΙΟΥ / ΔΗΜΗΤΡΑ ΚΟΥΤΣΟΥΡΗ

Υπουργείο Εσωτερικών

Ε.Ε.Τ.Α.Α. Α.Ε.
ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΠΙΤΕΛΕΙΑ
ΤΟΠΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΚΑΙ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗΣ

**Οδηγός
Νέων
Δημοτικών
Αρχών**

**III. Εποπτεία
Έλεγχος
στις Πράξεις
και τα Όργανα
των Φορέων
της Πρωτοβάθμιας
Τοπικής
Αυτοδιοίκησης**

Ντορέττα Αλεξίου
Δικηγόρος ΚΕΔΕ

Δήμητρα Κουτσούρη
τ. Γεν. Διευθύντρια Υπουργείου Εσωτερικών
Σύμβουλος ΚΕΔΕ

Περιεχόμενα

5 Γενικά

6 Εποπτεία επί των Πραξεων των Οργάνων των ΟΤΑ

8 I. Πειθαρχικός Έλεγχος Αιρετών ΟΤΑ

10 II. Άλλες Μορφές Έλεγχου ΟΤΑ

13 I. Οικονομικοί - Διαχειριστικοί - Διοικητικοί Έλεγχοι

Γενικά

Στους Δήμους και στα Νομικά τους Πρόσωπα Δημοσίου Δικαίου, ασκείται από το Κράτος εποπτεία, η οποία συνίσταται αποκλειστικά σε έλεγχο νομιμότητας των πράξεών τους και σε πειθαρχικό έλεγχο των αιρετών οργάνων.

Σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 102 του Συντάγματος *«Το Κράτος ασκεί στους Οργανισμούς Τοπικής Αυτοδιοίκησης εποπτεία, η οποία συνίσταται αποκλειστικά σε έλεγχο νομιμότητας και δεν επιτρέπεται να εμποδίζει την πρωτοβουλία και την ελεύθερη δράση τους. Ο έλεγχος νομιμότητας ασκείται όπως ο νόμος ορίζει»*.

Συνεπώς και εκ του Συντάγματος κατοχυρώνεται ο περιορισμός της εποπτείας και ελέγχου των πράξεων και οργάνων των φορέων της Τοπικής Αυτοδιοίκησης σε έλεγχο νομιμότητας και όχι σκοπιμότητας. Ο τρόπος άσκησης κάθε ελέγχου εξειδικεύεται από τον νομοθέτη.

Με τον Καλλικράτη, όπως έχει τροποποιηθεί και ισχύει, θεσμοθετείται νέο πλαίσιο εποπτείας με κυριότερα στοιχεία:

- τον έλεγχο και των Δημοτικών Επιχειρήσεων, με εξαίρεση τις Ανώνυμες Εταιρείες, στις οποίες δεν έχουν την πλειοψηφία των μετοχών οι φορείς της Τοπικής Αυτοδιοίκησης
- τον προληπτικό και τον κατασταλτικό έλεγχο δαπανών όλων των Δήμων και Νομικών τους Προσώπων
- τον προσυμβατικό έλεγχο από το ποσό των 200.000,00€ και άνω, που συμπεριλαμβάνει και τις Προγραμματικές Συμβάσεις και τα διετή προγράμματα δράσης των Κοινοφελών Επιχειρήσεων
- τον έλεγχο είσπραξης εσόδων από τους ΟΤΑ και τον καταλογισμό σε περίπτωση αδράνειας που οφείλεται σε δόλο ή βαριά αμέλεια αιρετών οργάνων ή υπηρεσιακών

Επιπλέον από 15/3/2011 έχει πλέον εφαρμογή στους ΟΤΑ ο ν.3861/2010, για την ενίσχυση της διαφάνειας, με την καθιέρωση της υποχρέωσης ανάρτησης στην οικεία ιστοσελίδα του κάθε Δήμου όλων των πράξεων.

Εποπτεία επί των Πράξεων των Οργάνων των ΟΤΑ

(άρθρα 215, 224-231 Ν.3852/2010, όπως έχουν τροποποιηθεί και ισχύουν)

1.1. Όργανα εποπτείας (άρθρο 215 όπως τροποποιήθηκε με άρθρο 20 ν.4257/2014):

Στην έδρα κάθε Αποκεντρωμένης Διοίκησης συστήνεται **Αυτοτελής Υπηρεσία Εποπτείας ΟΤΑ**, η οποία εντάσσεται στην οργανωτική δομή της οικείας Αποκεντρωμένης Διοίκησης υπαγόμενη απευθείας στον Γενικό Γραμματέα.

Προϊστάμενος της Υπηρεσίας αυτής είναι ο **Ελεγκτής Νομιμότητας**, ο οποίος διορίζεται με πενταετή θητεία.

Μέχρι τη σύσταση και λειτουργία της Αυτοτελούς Υπηρεσίας Εποπτείας εφαρμόζονται διατάξεις του ν.3463/2006 (ΦΕΚ 114 Α' «Κύρωση του Κώδικα Δήμων και Κοινοτήτων»), δηλαδή όργανα εποπτείας των πράξεων είναι ο οικείος **Γενικός Γραμματέας της Αποκεντρωμένης Διοίκησης** και η **Επιτροπή**, που συγκροτείται και λειτουργεί σε κάθε Αποκεντρωμένη Διοίκηση (άρθρο 152 ν.3463/2006), αποτελούμενη από ένα δικαστικό λειτουργό Διοικητικών ή Πολιτικών Εφετείων, ένα μέλος του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους και έναν εκπρόσωπο της Αυτοδιοίκησης.

1.2. Μορφές ελέγχου νομιμότητας πράξεων των ΟΤΑ

- α) Υποχρεωτικός έλεγχος νομιμότητας
- β) Αυτεπάγγελτος έλεγχος νομιμότητας
- γ) Ειδική διοικητική προσφυγή

α) Υποχρεωτικός έλεγχος νομιμότητας

■ Ασκείται σε -περιοριστικά αναφερόμενες- κατηγορίες αποφάσεων των συλλογικών μόνο οργάνων των ΟΤΑ και των Νομικών τους Προσώπων. Οι πράξεις, οι οποίες *υποχρεωτικά αποστέλλονται* προς έλεγχο νομιμότητας στο αρμόδιο όργανο (ως κατωτέρω) είναι όσες αφορούν:

- α) ρυθμίσεις κανονιστικού περιεχομένου
 - β) την ανάθεση έργων, υπηρεσιών, μελετών και προμηθειών
 - γ) την αγορά και εκποίηση ακινήτων
 - δ) την κήρυξη αναγκαστικών απαλλοτριώσεων
 - ε) την επιβολή φόρων, τελών, δικαιωμάτων
 - στ) τη σύναψη κάθε μορφής συμβάσεων, στις οποίες συμπεριλαμβάνονται και εκείνες που προβλέπονται από ειδικές διατάξεις της κείμενης νομοθεσίας
 - ζ) τη σύναψη δανείων
 - η) τη διενέργεια τοπικού δημοψηφίσματος, όταν τούτο προβλέπεται από την κείμενη νομοθεσία και
 - θ) τις διαδικασίες κατάρτισης των επιχειρησιακών προγραμμάτων
- Καινοτομία του νόμου είναι η υποχρέωση να αποστέλλονται προς έλεγχο νομιμότητας και οι **αποφάσεις των Επιχειρήσεων των Δήμων** -εκτός από τις αποφάσεις των Α.Ε., στις οποίες οι φορείς της Τοπικής Αυτοδιοίκησης δεν έχουν την πλειοψηφία- που αφορούν: α) αύξηση του μετοχικού κεφαλαίου, β) εκποίηση παγίων περιουσιακών στοιχείων και γ) λήψη δανείων.

■ Ασκείται μέσα σε αποκλειστική προθεσμία τριάντα (30) ημερών από την αποστολή των αποφάσεων στον Ελεγκτή Νομιμότητας, η οποία γίνεται εντός δέκα πέντε (15) ημερών από τη συνεδρίαση του συλλογικού οργάνου και εκδίδεται υποχρεωτικά ειδική πράξη του Ελεγκτή Νομιμότητας εντός της ανωτέρω προθεσμίας. *Η μη αποστολή για έλεγχο των πράξεων οδηγεί σε πειθαρχικές κυρώσεις στους αιρετούς.*

β) Αυτεπάγγελτος έλεγχος νομιμότητας

Ο Ελεγκτής Νομιμότητας μπορεί να ακυρώσει οποιαδήποτε παράνομη απόφαση, είτε συλλογικών είτε μονοπρόσωπων οργάνων των Δήμων και των Νομικών τους Προσώπων (εκτός των Ανωνύμων Εταιρειών στις οποίες οι φορείς της αυτοδιοίκησης δεν έχουν την πλειοψηφία), εντός -αποκλειστικής- προθεσμίας δύο (2) μηνών από τη δημοσίευση της απόφασης.

γ) Ειδική διοικητική προσφυγή

Ασκείται από όποιον έχει έννομο συμφέρον, κατά απόφασης μονομελών ή συλλογικών οργάνων των ΟΤΑ και των Νομικών τους Προσώπων Δημοσίου Δικαίου (δηλαδή όχι κατά αποφάσεων Δημοτικών Επιχειρήσεων οποιασδήποτε μορφής), καθώς και κατά παράλειψης νόμιμης οφειλόμενης ενέργειας. Η προσφυγή αυτή ασκείται εντός -αποκλειστικής- προθεσμίας 15 ημερών από τη δημοσίευση της απόφασης.

Επί της προσφυγής ο Ελεγκτής Νομιμότητας αποφασίζει σε αποκλειστική προθεσμία δύο (2) μηνών από την υποβολή της.

Σε περίπτωση που δεν εκδώσει απόφαση μέσα σε δύο μήνες, η προσφυγή θεωρείται σιωπηρώς απορριφθείσα.

Η άσκηση της ειδικής αυτής διοικητικής προσφυγής αποτελεί προϋπόθεση για να προσφύγει ο πολίτης στα Δικαστήρια.

Οι αποφάσεις των οργάνων των Δήμων είναι άμεσα εκτελεστές, εκτός αν υποβληθεί σχετικό αίτημα αναστολής της προσβαλλόμενης πράξης.

Ο Ελεγκτής Νομιμότητας δύναται με απόφασή του να χορηγήσει αναστολή εκτέλεσης της προσβαλλόμενης πράξης, εφόσον η προσφυγή παρίσταται προδήλως βάσιμη ή κρίνεται ότι ο ασκών την ειδική διοικητική προσφυγή θα υποστεί ανεπανόρθωτη ή δυσχερώς επανορθώσιμη βλάβη μέχρι την εξέτασή της.

Ανάκληση της απόφασης περί αναστολής επιτρέπεται μόνο εφόσον γίνει επίκληση νεότερων κρίσιμων στοιχείων, που είτε δεν είχαν θεθεί υπόψη του Ελεγκτή κατά την έκδοση της απόφασης ή μεταβλήθηκαν τα δεδομένα επί των οποίων βασίστηκε η έκδοση της απόφασης.

Οι αποφάσεις του Ελεγκτή Νομιμότητας υποχρεωτικά:

■ κοινοποιούνται στους ενδιαφερόμενους και σε αυτόν που έχει ασκήσει την προσφυγή, εντός πέντε (5) ημερών από την έκδοσή τους

■ αναρτώνται στο διαδίκτυο αμελλητί και δημοσιεύονται υποχρεωτικά, με φροντίδα των Φορέων, τις πράξεις των οποίων αφορούν, στο κατάστημά τους.

I. Πειθαρχικός Έλεγχος Αιρετών ΟΤΑ

Η εποπτεία επί των προσώπων των αιρετών οργάνων των ΟΤΑ κατοχυρώνεται στην παρ. 4 του άρθρου 102 του Συντάγματος και αφορά σε:

- Πειθαρχικό έλεγχο (άρθρα 233 & 234 του Ν.3852/2010)
- Διοικητικά μέτρα (άρθρα 236 & 237 του Ν.3852/2010)
- Αστική ευθύνη (άρθρο 232 του Ν.3852/2010)

Αιρετά Όργανα που υπόκεινται στον πειθαρχικό έλεγχο

- οι Δήμαρχοι, οι Δημοτικοί Σύμβουλοι
- οι Σύμβουλοι Τοπικών ή Δημοτικών Κοινοτήτων και οι Εκπρόσωποι Τοπικών Κοινοτήτων
- τα μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου των Δημοτικών και Περιφερειακών ΝΠΔΔ και της Εκτελεστικής Επιτροπής των αντίστοιχων Ιδρυμάτων

i. Πειθαρχικός έλεγχος

Ο Ελεγκτής Νομιμότητας (κατά το μεταβατικό στάδιο ο οικείος Γενικός Γραμματέας Αποκεντρωμένης Διοίκησης) δύναται να επιβάλλει τις πειθαρχικές ποινές της αργίας (έως 6 μήνες) και της έκπτωσης, μετά από *σύμφωνη γνώμη Πειθαρχικού Συμβουλίου*, στις περιπτώσεις που τα ανωτέρω αιρετά όργανα:

- α) έχουν διαπράξει σοβαρή παράβαση των καθηκόντων τους ή υπέρβαση της αρμοδιότητάς τους από δόλο ή βαριά αμέλεια
- β) έχουν διαπράξει παραβάσεις των καθηκόντων που τους έχουν ανατεθεί, σύμφωνα με ειδικές νομοθετικές ρυθμίσεις

Τα πειθαρχικά παραπτώματα υπόκεινται σε πενταετή παραγραφή, η οποία αρχίζει από την ημέρα που διαπράχθηκαν.

Κατά της απόφασης με την οποία επιβλήθηκε πειθαρχική ποινή χωρεί προσφυγή, εντός τριάντα (30) ημερών, ενώπιον του Συμβουλίου της Επικρατείας.

Η προθεσμία των τριάντα (30) ημερών, για την άσκηση προσφυγής, αναστέλλει την εκτέλεση της απόφασης. Η εκτέλεση της απόφασης αναστέλλεται και εάν ο προσφεύγων συνυποβάλει αίτηση αναστολής, μέχρι την έκδοση απόφασης επί της αίτησης αναστολής από την Επιτροπή Αναστολών του Συμβουλίου της Επικρατείας.

ii. Διοικητικά μέτρα

Ο νόμος προβλέπει την επιβολή τριών (3) διοικητικών μέτρων:

(α) Αυτοδίκαιη έκπτωση

Ο Ελεγκτής Νομιμότητας (κατά το μεταβατικό στάδιο ο Γενικός Γραμματέας της Αποκεντρωμένης Διοίκησης) είναι υποχρεωμένος να επιβάλλει στους αιρετούς το διοικητικό μέτρο της έκπτωσης:

- αν στερηθούν τη διαχείριση της περιουσίας τους με τελεσίδικη δικαστική απόφαση
- αν στερηθούν τα πολιτικά τους δικαιώματα με αμετάκλητη δικαστική απόφαση

■ αν καταδικαστούν με αμετάκλητη δικαστική απόφαση ως αυτουργοί ή συμμετοχοί σε κακούργημα ή σε πλημμελήματα του άρθρου 236 Ν.3852/2010

Για την έκπτωσή τους εκδίδεται διαπιστωτική πράξη από τον Ελεγκτή Νομιμότητας.

(β) Αυτοδίκαιη αργία

Ο Ελεγκτής Νομιμότητας (κατά το μεταβατικό στάδιο ο Γενικός Γραμματέας της Αποκεντρωμένης Διοίκησης) είναι υποχρεωμένος να επιβάλει στους αιρετούς το διοικητικό μέτρο της αργίας:

■ όταν γίνεται παραπομπή για κακούργημα με αμετάκλητο βούλευμα ή με απευθείας κλήση και έχει εξαντληθεί το δικαίωμα προσφυγής

■ εάν εκδοθεί καταδικαστική απόφαση του Ποινικού Δικαστηρίου, σε πρώτο βαθμό, για τα προηγούμενα πλημμελήματα & κακουργήματα.

(γ) Παύση αιρετών ή διάλυση Δημοτικού Συμβουλίου

Ο Υπουργός Εσωτερικών επιβάλλει την παύση αιρετών ή τη διάλυση Δημοτικού Συμβουλίου για σοβαρούς λόγους δημοσίου συμφέροντος, μετά από ειδική αιτιολογημένη έκθεση του Ελεγκτή Νομιμότητας και σύμφωνη γνώμη Πειθαρχικού Συμβουλίου.

Κατά της πράξης επιβολής των διοικητικών μέτρων της έκπτωσης και της αργίας είναι δυνατή η άσκηση αίτησης ακύρωσης στο Συμβούλιο της Επικρατείας, εντός προθεσμίας δέκα πέντε (15) ημερών.

Η προθεσμία άσκησης της αίτησης ακύρωσης δεν αναστέλλει την εκτέλεση της πράξης του Ελεγκτή Νομιμότητας.

Αναστολή χορηγείται μόνο από την Επιτροπή Αναστολών του Συμβουλίου της Επικρατείας, εάν κάνει δεκτή σχετική αίτηση αναστολής του αιτούντος.

iii. Αστική ευθύνη αιρετών

Προϋποθέσεις (σωρευτικά):

Πρόκληση ζημίας σε βάρος της περιουσίας των Δήμων, Περιφερειών ή Νομικών τους Προσώπων, η οποία οφείλεται σε δόλο ή βαριά αμέλεια

Διαδικασία: Η ζημία καταλογίζεται με αιτιολογημένη πράξη τριμελούς Ελεγκτικής Επιτροπής, που συγκροτείται στην έδρα της οικείας Αποκεντρωμένης Διοίκησης, με απόφαση του Γενικού Γραμματέα της (α. Επίτροπος του Ελεγκτικού Συνεδρίου, β. Ελεγκτής Νομιμότητας της οικείας Αυτοτελούς Υπηρεσίας Εποπτείας ΟΤΑ, γ. εκπρόσωπος της οικείας Περιφερειακής Ένωσης Δήμων).

Η Επιτροπή εξετάζει τις υποθέσεις ύστερα:

■ από αίτηση του θιγόμενου φορέα ή

■ με αίτημα του οικείου Γενικού Γραμματέα της Αποκεντρωμένης Διοίκησης που ενεργεί αυτεπαγγέλτως ή

■ από αίτηση οποιουδήποτε δημότη

Τα αιρετά όργανα οφείλουν να αποζημιώσουν το Δήμο, την Περιφέρεια, το ΝΠΔΔ ή το Ίδρυμα για κάθε θετική ζημία.

II. Άλλες Μορφές Έλεγχου ΟΤΑ

Με το ν.3852/2010 καθιερώνεται ο προληπτικός έλεγχος επί των δαπανών όλων των Δήμων και Νομικών τους Προσώπων Δημοσίου και Ιδιωτικού Δικαίου (πλην των Σχολικών Επιτροπών), καθώς και ο προσυμβατικός έλεγχος.

Σύμφωνα με το Σύνταγμά μας και το νόμο περί Ελεγκτικού Συνεδρίου, οι δαπάνες των ΟΤΑ υπάγονται σε προληπτικό και καταστατικό έλεγχο από το Ελεγκτικό Συνέδριο, σύμφωνα με τις προβλέψεις των διατάξεων της εκάστοτε ισχύουσας νομοθεσίας. Ο έλεγχος αφορά την τήρηση της νομοθεσίας από τους δημοσίους υπολόγους των Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης ή άλλων Νομικών Προσώπων, που υπάγονται στον προβλεπόμενο έλεγχο δαπανών.

1. Προληπτικός έλεγχος

Ασκείται από τις οικείες Υπηρεσίες Επιτρόπων του Ελεγκτικού Συνεδρίου και αφορά **έλεγχο νομιμότητας** (όχι σκοπιμότητας) **όλων των δαπανών άνω των 5.000,00 €.**

Κατά τη διενέργεια του προληπτικού ελέγχου εξετάζεται:

- αν η σχετική πίστωση είναι εγγεγραμμένη στον προϋπολογισμό του ελεγχόμενου φορέα
- αν τηρήθηκε η προβλεπόμενη νομική διαδικασία του λογιστικού των ΟΤΑ
- αν τα δικαιολογητικά της δαπάνης είναι πλήρη

Οι ΟΤΑ υποχρεούνται να αποστέλλουν προς έλεγχο όλα τα χρηματικά εντάλματα πριν την εξόφλησή τους.

Από τον προληπτικό έλεγχο εξαιρούνται κάποιες κατηγορίες δαπανών, όπως:

- δαπάνες μισθοδοσίας και εξόδων κίνησης των τακτικών υπαλλήλων, των έμμισθων δικηγόρων και των υπαλλήλων με σύμβαση αορίστου χρόνου των ΟΤΑ, πλην: α. των πρόσθετων αμοιβών αυτών και β. της μισθοδοσίας του πρώτου μήνα εκείνων που διορίζονται ή μονιμοποιούνται
- δαπάνες απόδοσης των υπέρ τρίτων ενεργούμενων κρατήσεων (ασφαλιστικών εισφορών, φόρων κ.λπ.)
- περιοδικές δαπάνες μισθωμάτων των ακινήτων και εγκαταστάσεων, εκτός αυτών που για πρώτη φορά καταβάλλονται μετά την κατάρτιση, παράταση, ανανέωση ή τροποποίηση σύμβασης
- δαπάνες κατανάλωσης ηλεκτρικού ρεύματος, νερού και σταθερής τηλεφωνίας
- υποχρεωτικές δαπάνες, όπως έξοδα βεβαίωσης και είσπραξης τοκοχρεολύσιων δανείων, έξοδα υποχρεωτικής ασφάλισης οχημάτων, δαπάνες για την εκτέλεση των τελεσίδικων δικαστικών αποφάσεων και για την εξόφληση των εκκαθαρισμένων οφειλών
- δαπάνες για την απομαγνητοφώνηση των πρακτικών συνεδριάσεων των Δημοτικών Συμβουλίων, της Οικονομικής Επιτροπής και της Επιτροπής Ποιότητας Ζωής
- δαπάνες κατ' είδος μικρότερες των 5.000,00 € ετησίως.

Αν η Υπηρεσία Επιτρόπου κρίνει ότι υπάρχει ζήτημα νομιμότητας ή διαδικασίας, επιστρέφει το χρη-

ματικό ένταλμα αθεώρητο, συντάσσοντας πράξη επιστροφής, αναφέροντας τους λόγους μη θεώρησης αυτού και η αρμόδια υπηρεσία του ελεγχόμενου φορέα δεν μπορεί να προβεί στην εκταμίευση του ποσού.

Εφόσον ο φορέας κρίνει ότι η δαπάνη είναι νόμιμη και δεν συμφωνεί με την πράξη του Επιτρόπου, δύναται να διατυπώσει τις αντιρρήσεις - θέσεις του με υπόμνημα και να υποβάλει εκ νέου το ένταλμα.

Εφόσον η Υπηρεσία Επιτρόπου με πράξη εμμένει στις αρχικές θέσεις περί μη νομιμότητας της δαπάνης, η υπόθεση παραπέμπεται προς επίλυση στο αρμόδιο Τμήμα του Ελεγκτικού Συνεδρίου.

Αν η υπόθεση κριθεί μείζονος σημασίας, μπορεί να παραπεμφθεί από το αρμόδιο Τμήμα στην Ολομέλεια.

2. Κατασταλτικός έλεγχος δαπανών

Ο κατασταλτικός έλεγχος είναι έλεγχος νομιμότητας και κανονικότητας των δαπανών που έχουν ήδη πραγματοποιηθεί και εκταμιευθεί.

Από το έτος 2004, καθιερώνεται με το νόμο 3202/2003 (άρθρο 24) τακτικός δειγματοληπτικός και επιτόπιος έλεγχος των λογαριασμών των ΟΤΑ.

Καθιερώνεται η ετήσια υποχρέωση των ΟΤΑ για υποβολή στο Ελεγκτικό Συνέδριο αντιγράφων των απολογισμών, μαζί με τις σχετικές εκθέσεις και αποφάσεις των αρμοδίων οργάνων, καθώς και κάθε στοιχείο σχετικό με τον έλεγχο.

Τα απολογιστικά στοιχεία φυλάσσονται, με ευθύνη των προϊσταμένων των αρμοδίων των υπηρεσιών των ΟΤΑ, σε ασφαλές μέρος.

Κάθε ΟΤΑ υποχρεούται να εξασφαλίζει στους Επιτρόπους ή υπαλλήλους του Ελεγκτικού Συνεδρίου, τη δυνατότητα απρόσκοπτης άσκησης των καθηκόντων τους. Οφείλουν να εξασφαλίζουν άμεση πρόσβαση στα υπηρεσιακά έγγραφα, στα τηρούμενα διαχειριστικά ή άλλα συναφή βιβλία και στοιχεία και να παρέχουν κάθε αναγκαία πληροφορία ή διευκρίνιση.

Οι υπάλληλοι που διενεργούν αυτόν τον έλεγχο, έχουν όλα τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις ανακριτικών υπαλλήλων.

Ο έλεγχος στο Ελεγκτικό Συνέδριο περιλαμβάνει δύο στάδια:

■ το στάδιο της **επεξεργασίας** των λογαριασμών ή απολογισμών, που διενεργείται από τους δικαστικούς υπαλλήλους του Ελεγκτικού Συνεδρίου και εστιάζει στην εξακρίβωση της νομιμότητας και κανονικότητας των ενεργειών του υπολόγου, στη σωστή μεταφορά των διαφόρων ποσών, στην επαλήθευση των αριθμητικών πράξεων και

■ το στάδιο της **κρίσης** επί των λογαριασμών ή των απολογισμών, που γίνεται από κλιμάκια του Ελεγκτικού Συνεδρίου, τα οποία αποφαινόνται για την ορθότητα των λογαριασμών ή καταλογίζουν τον υπόλογο.

Στην περίπτωση διαπίστωσης ελλείμματος της ελεγχόμενης διαχείρισης, τα ελεγκτικά όργανα κοινο-

ποιούν στον υπόλογο "Φύλλο Μεταβολών και Ελλείψεων" και ακολουθεί δικαστική διαδικασία ενώπιον των σχηματισμών του Ελεγκτικού Συνεδρίου.

Σε περίπτωση που διαχειριστικές πράξεις έχουν ελεγχθεί προληπτικά, ο κατασταλτικός έλεγχος περιορίζεται στο διαχειριστικό μέρος των πράξεων.

3. Προσυμβατικός έλεγχος

Ο προσυμβατικός έλεγχος αφορά τις συμβάσεις Δήμων και όλων των Νομικών Προσώπων τους, σχετικά με προμήθειες, έργα, υπηρεσίες, συμπεριλαμβανομένων και Προγραμματικών Συμβάσεων και υλοποίησης διετών προγραμμάτων δράσης Κοινοφελών Επιχειρήσεων, προϋπολογισμού άνω των 200.000,00 €.

Ο έλεγχος των συμβάσεων προϋπολογισμού από 200.000,00 € - 500.000,00 € (χωρίς ΦΠΑ), διενεργείται από τον αρμόδιο Επίτροπο του Ελεγκτικού Συνεδρίου, ενώ άνω των 500,000,00 € από το αρμόδιο κλιμάκιο του Ελεγκτικού Συνεδρίου εντός τριάντα (30) ημερών από την υποβολή τους. Σύμβαση που δεν έχει ελεγχθεί είναι άκυρη.

I. Οικονομικοί - Διαχειριστικοί - Διοικητικοί Έλεγχοι

Πέρα από τους ανωτέρω ελέγχους, ασκείται σωρεία ελέγχων στη διοικητική και οικονομική λειτουργία και από άλλους ελεγκτικούς μηχανισμούς, που έχουν γενική ή ειδική αρμοδιότητα ελέγχου στους ΟΤΑ και επομένως και κίνησης πειθαρχικής ή ποινικής διαδικασίας.

Ενδεικτικά αναφέρονται:

i. Γενικός Επιθεωρητής Δημόσιας Διοίκησης

Πρόσωπο, που επιλέγεται από το Υπουργικό Συμβούλιο, με αρμοδιότητα το συντονισμό, την παρακολούθηση και αξιολόγηση των Ελεγκτικών Σωμάτων της Διοίκησης.

Διεξάγει ελέγχους, επανελέγχους, επιθεωρήσεις και έρευνες ή διατάσσει τη διενέργειά τους από το Σώμα Επιθεωρητών Ελεγκτών Δημόσιας Διοίκησης και τα ιδιαίτερα Σώματα Επιθεώρησης και Ελέγχου.

ii. Σώμα Επιθεωρητών Ελεγκτών Δημόσιας Διοίκησης

Στον έλεγχο του υπάγονται υπηρεσίες του Δημοσίου, μεταξύ των οποίων και οι ΟΤΑ. Αρμοδιότητά του είναι η διενέργεια επιθεωρήσεων, έκτακτων ελέγχων, η συγκέντρωση αποδεικτικού υλικού για άσκηση ποινικής ή πειθαρχικής δίωξης.

iii. Υπηρεσίες Ελέγχου στα καθ' ύλην αρμόδια Υπουργεία

- Σώμα Επιθεωρητών - Ελεγκτών του Υπουργείου Υποδομών, Μεταφορών και Δικτύων
- Σώμα Επιθεωρητών Δημοσίων Έργων του Υπουργείου Υποδομών, Μεταφορών και Δικτύων
- Σώμα Επιθεωρητών Υπηρεσιών Υγείας και Πρόνοιας που υπάγεται στο Υπουργείο Υγείας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης
- Σώμα Δίωξης Οικονομικού Εγκλήματος του Υπουργείου Οικονομικών
- Γενική Διεύθυνση Οικονομικής Επιθεώρησης του Υπουργείου Οικονομικών
- Σώμα Επιθεώρησης Εργασίας του Υπουργείου Εργασίας και Κοινωνικής Ασφάλισης
- Ειδική Υπηρεσία Επιθεωρητών Περιβάλλοντος και Ενέργειας που υπάγεται στο Υπουργείο Περιβάλλοντος, Ενέργειας και Κλιματικής Αλλαγής.

iv. Συνήγορος του Πολίτη

Αποτελεί μία από τις πέντε συνταγματικά κατοχυρωμένες Ανεξάρτητες Αρχές, η οποία διαμεσολαβεί μεταξύ υπηρεσιών του Δημοσίου και των πολιτών για την αντιμετώπιση της κακοδιοίκησης.

Στα ανωτέρω προστίθεται και ο εσωτερικός έλεγχος, που θεσπίζεται τόσο από το ν.3852/2010 όσο και από μεταγενέστερους μνημονιακούς νόμους.

Στο πλαίσιο του εσωτερικού διοικητικού ελέγχου ενισχύεται ο ρόλος του Ελεγκτή Νομιμότητας στη

διαμόρφωση των βασικών οικονομικών δεδομένων των ΟΤΑ, ενώ παράλληλα θεσπίζονται μηχανισμοί παρακολούθησης της πορείας των προϋπολογισμών, αυστηρές προϋποθέσεις λήψης δανείων, το Παρατηρητήριο κ.λπ.

Από τα ανωτέρω, καθίσταται προφανές ότι υπάρχει αλληλοεπικάλυψη των ελεγκτικών μηχανισμών, με αποτέλεσμα να δημιουργείται αβεβαιότητα, αμφισβήτηση και δυσλειτουργία στη διοίκηση των ΟΤΑ.

Για το λόγο αυτό, πάγια θέση της ΚΕΔΕ είναι η θέσπιση ενός και μοναδικού ελεγκτικού μηχανισμού σε κάθε φορέα της Τοπικής Αυτοδιοίκησης για την αποτελεσματικότερη και ουσιαστικότερη εποπτεία της λειτουργίας των Δήμων και Νομικών τους Προσώπων.

